

שאלות לחזרה בשמואל א'

פרק א'

18. תאר את הנהגתו של שמואל, כנגד דרכם של בני עֵלִי ?
{ "וַיִּזְעַר שְׁמוּאֵל הַלֵּךְ וַיִּגְדַּל נְטוּב גַם עִם ה' (גם עם אֲנָשִׁים)". }
19. מדוע לא שמעו בני עֵלִי, לתוכחה של אביהם?
{ כי ה' חיזק את ליבם שלא ישמעו: "כי חפץ ה' להמיתם!"² }
20. איזה עונש קבלו בית עֵלִי על מעשי בני עֵלִי, ומי בִּשַׂר זאת לעֵלִי הכהן ?
{ 1. "כי מִכְבְּדֵי אֲכַבֵּד וּבְזֵי יִקְלוּ" - מי שהיה מכבד אותי - אותו אכבד, וישמש לפני בכהונה גדולה (שתחזור כהונה גדולה לבני פינחס בן אלעזר), ומי שביזה את שם ה' בהנהגתו הרעה - אסלק אותו מלשמש לפני בכהונה גדולה (וכך היה בזמן שלמה שסלק את אביתר מכהונה גדולה³) וממילא יקל כבודם !
2. שכל מרבית (גדולי) משפחתם ימותו אנשים (צעירים).
3. מרוב עניים ודחקים, יבקשו להצטרף לאחת ממשמרות הכהונה, אפילו בעבור דבר מועט כפת לחם⁴.
וכך זה, בישר לעֵלִי איש האלוקים. }
21. מה יהיה האות, לנבואה ששמע עֵלִי על בֵּיתוּ ?
{ שחפני ופינחס ימותו ביום אחד. }
22. הסבר: "וְהַבִּטָּת צַר מֵעוֹן...!" (פס' לבי')
{ שזרעך, יראה צרתו (כהנים אחרים, שהם כצרים לזרעך) משמשים ככהנים גדולים במעון (במקדש). }

פרק ג'

23. מדוע כשהיה שמואל נער, דָּבַר ה' היה יקר ?
{ משום ש - "אין חזון נפרץ"⁵ - שלא היו הרבה דברי נבואות בעם. }
24. על מי נאמר: "...וְעֵינָיו הִחְלוּ כְהוֹת...?"
{ על עֵלִי נאמר, שראיתו התחילה להחלש⁶. }
25. כמה פעמים קרא ה' לשמואל, בנבואתו הראשונה ? ומדוע לא הספיקה פעם אחת ?
{ 4 פעמים. משום שבשלוש הראשונות, חשב שעֵלִי קורא לו. }
26. על מי נאמר: "...תִּצְלִינָה שְׁתֵּי אֲזִינוּ" ?
{ כל מי שישמע את הנבואה הקשה על בית עֵלִי, ירעדו שתי אזינו מרוב חרדה ובהלה. }
27. מה היה דבר ה' לשמואל, ומדוע כה החמיר בעניו של עֵלִי ?
{ ה' יקיים את דברי איש האלוקים לעֵלִי, שימותו בית עֵלִי אנשים, ולא יתכפר עוונם בקורבנות לעולם. והחמיר בעניו, משום שעֵלִי לא מיחה מספיק בבניו. }
28. מה היתה תגובתו של עֵלִי לנבואה קשה זו ?
{ "ה' הוּא⁷, הַטוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה" }
29. האם ניבא שמואל נבואות נוספות ?
{ כן ! "וה' הִזָּה עִמּוֹ וְלֹא הִפִּיל מִכָּל דְּבָרָיו אֶרְצָה. וַיִּדַּע כָּל יִשְׂרָאֵל... כִּי נִאֲמָן שְׁמוּאֵל לְנִבְיָא לַה'. וַיִּסָּף ה' לְהִרְאֶה בְּשֵׁלָה כִּי נִגְלָה ה' אֶל שְׁמוּאֵל בְּשֵׁלּוֹ בְּדָבַר ה' " }

פרק ב' (מפס' יא')

13. מה היה עושה שמואל בבית ה' ?
{ משמש את עֵלִי. }
14. מה הביאה חנה לשמואל ? ומתי ?
{ מעיל קטון. והביאה לו בכל שנה ("מימים ימימה") - שגדל גופו. }
15. תאר את העבירות שעשו בני עֵלִי בעבודת הקורבנות ! במה עוד חטאו ?
{ 1. היו לוקחים במזלג בשר הקרבנות (שלמים), אפילו חלקים שלא שייכים לכהנים. פס' יג' - יד' (ולא רק חזה ושוק הימין). 2. לקחו הבשר לפני שהוקטרו האמורים, אף שעדיין לא הותר לאכילת הכהנים (פס' טו-טז). 3. היו שוכבים עם הנשים שבאו למשכן¹. }
16. מה ברך עֵלִי את אלקנה וחנה ? והאם התקיימה ברכתו ?
{ ה' יתן לכם זרע נוסף, תחת שמואל, שהשאלתם אותו לה'. ואמנם, נולדו לה 3 בנים ושתי בנות. }
17. את מה נִאֲצוּ בני עֵלִי ?
{ בני עֵלִי בָּזוּ את מנחת ה'. }

² מפני שכבר נחתם גזר דין, אבל קודם שנחתם גזר דין, נאמר (יחזקאל יח לב): "כי לא אחפוץ במוות המת...": רש"י פס' כה'
³ "וַיִּנְגַּדְשׁ שְׁלֹמֹה אֶת אֲבִיתָר מִקְהֵלוֹת כְּהֵן לַה' לְמַלְאָה אֶת דְּבַר ה' אֲשֶׁר דָּבַר עַל בֵּית עֵלִי בְּשֵׁלָה"; מלכים א' ב' כז'
⁴ "וַהֲזִיחַ כָּל הַנּוֹתֵר בְּבֵיתְךָ יָבֹא לְהַשְׁתַּחֲוֹת לּוֹ לְאַגְוֹרֹת כְּסָף וְכֶפֶר לָחֶם וְאָמַר סִפְפָּנִי נָא אֶל אַחַת הַקְּהָלוֹת לֶאֱכֹל פֶּת לָחֶם"; פס' לו'
⁵ דבר ה' לא היה פרוץ ונמצא בכל מקום, אלא גזור, סתום ומצומצם.
⁶ כמו בנגעים: "והנה כחה הנגע" (ויקרא יג' ו') - שמראה הנגע נחלש, ואינו לבן חזק (בהיר) כבתחילה.
⁷ הלא הוא אדון הכל.

¹ "...וַתֵּן אֲשֶׁר יִשְׁכְּבוּ אֶת הַנְּשִׁים הַצְּבָאוֹת (שנקהלו) פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד". פס' כב'.

שאלות לחזרה בשמואל א'

37. מה הכאיב לעלי במיוחד מדברי המבשר?
הוכח!
 {לקיחת הארון. שרק בהזכירו זאת נפל מכסאו, שבר מפרקתו – ומת.}
38. כמה זמן שפט עלי את עמו, ובן כמה היה במותו?
 {40 שנה שפט. ומת בן 98 שנים}
39. למי קראו "אי כבוד" ומדוע?
 {כלתו של עלי אשת פינחס בנו, לפני שמתה, קראה לבנה שנולד אי כבוד, מפני שנלקח הארון, שהוא "הכבוד" של ישראל.}

פרק ה'

40. היכן היה "בית דגון", ומה קרה ל- "דגון" אחרי שהביאו לשם את הארון?
 {הארון היה באשדוד הפלשתיית, וראו את דגון נופל לפני הארון}
41. מדוע לא ידרכו כהני דגון וכל הבאים על מפתן דגון? (הכניסה לבית הע"ז שלהם).
 {משום שראש דגון ושתי כפות ידיו היו כרותות אל המפתן, וכך היה המפתן מקום "קדוש".}
42. את מי עוד היכה ה' בגלל הארון? (חוץ מהע"ז "דגון")
 {את אנשי אשדוד וכל גבוליה היכה ה' בטחורים}
43. לאן מפורש בנביא שעבר הארון אחר שהיה באשדוד? ומה נגרם בעבורו?
 {בתחילה לגת, ואחרי כן לעקרון. בכל מקום שהיה הפיל חללים רבים}
44. על איזו עיר נאמר: "ותעל שועת העיר השמים"?
 {עקרון.}

פרק ו'

45. כמה זמן היה הארון בערי הפלישתים סה"כ?
 {7 חדשים.}
46. אלו כלי זהב עשו הפלישתים כשיחזירו הארון?
 {5 תחורי זהב, 5 עכברי זהב}
47. על מה הניחו הארון, והיכן ישימו כלי הזהב?
 {הארון יונח על עגלה חדשה, וכלי הזהב בארגז בצידו של הארון.}
48. מי ימשוך את העגלה עם הארון?
 {שתי פרות עלות (מניקות) ימשכו את העגלה}
49. איזה סימן נתנו קוסמי וכהני פלישתים לדעת - שה' הוא זה שהיכה בפלישתים?
 {אם יעלה הארון לכיוון בית שמש – ה' עשה כל זאת}
50. מה עשו אנשי בית שמש בשמחתם על חזרת הארון?
 {עצי העגלה בקעו, הפרות העלו לעולה והוסיפו עוד זבחים לה'}
51. מי הוריד את הארון מהעגלה בבית שמש?
 {הלוויים.}
52. כמה תחורי זהב הביאו ומדוע?
 {חמישה. כנגד 5 סרני ערי הפלישתים}
53. מדוע ה' היכה באנשי בית שמש?
 {כי פתחו את הארון}

פרק ד'

30. היכן נערכו ישראל והפלישתים למלחמה?
 {ישראל - על האבן העזר. ופלישתים - באפק.}
31. כמה נהרגו במלחמה לפני הפלישתים?
 {4000 איש נהרגו.}

32. ומה חשבו לעשות כדי לנצח?
 {והלכו לקחת הארון משילה - שבזכותו ינצחו.}
33. מתי הריעו כל ישראל תרועה גדולה?
 {כאשר הגיע הארון ע"י חפני ופנחס.}
34. מדוע אמרו פלישתים: "התחזקו והיו לאנשים פלשתיים"? האם בזכות זה הצליחו במלחמה?
 {כי פחדו מהארון. ופשוט שנצחו במלחמה משום גזירת ה'}
35. היכן ישב עלי כשבא המבשר, ומדוע?
 {ישב על הכסא בדרך שהלכו למלחמה, יושב ודואג בגלל הארון.}
36. מה בישר האיש מבנימין לעלי וכיצד נראה?
 {1} על תבוסת ישראל. 2) על מות בניו. 3) על לקיחת הארון. בגדי האיש היו קרועים, ואדמה על ראשו - שהצטער והתאבל על התבוסה במלחמה.}

פרק ז'

שאלות לחזרה בשמואל א'

54. להיכן העלו אנשי קְרִית יַעֲרִים הארון, ומי שָׁמְרוּ ?
{העלוהו לבית אבינדב, ומינו את אלעזר בנו לְשָׁמְרוּ}
55. כמה זמן היה הארון בְּקְרִית יַעֲרִים, וכיצד השפיע על ישראל ?
{ 20 שנה. ובזמן זה בניי שבו בתשובה ללכת אחר ה' }
56. מדוע קרא שמואל לעם לבוא למִצְפָּה ?
{ כדי ששמואל יתפלל על ישראל שיצילם מפלישתים }
57. מה עשו במצפה בניי ?
{ בניי שפכו מים (להראות עצמם נכנעים לפני ה' כמים הנשפכים), ושמואל שפטם שם }
58. מה עשה שמואל לפני שזעק לה' על דבר הפלישתים העולים על ישראל ?
{ הקריב לה' הטלה (הכבש) לעולה. }
59. מתי יצאו פלישתים להלחם עם העם במצפה, וכיצד ניצחו ישראל ?
{ הפלישתים יצאו כששמואל העלה העולה, ה' הרעים בקול גדול וַיְהוּמָם, ונפלו לפני ישראל }
60. מי קרא לאבן "אבן העזר" ? מדוע ?
{ שמואל, ש- "עוד כאן עזרנו ה'" (האבן היתה בין "המצפה" ובין "השר") }
61. אלו ערים שבו לישראל ?
{ ערי הפלישתים. (מעקרון ועד גת) }
62. להיכן הלך שמואל לשפוט את ישראל, ומתי ?
{ שפט בכל שנה ושנה בבית אל, בגלגל ובמצפה. משם הלך לביתו ברמה }
- פרק ח'
63. ממתני שפטו בניו של שמואל, והיכן שפטו ?
{ מזמן ששמואל היה זקן, ושפטו בבאר שבע }
64. מדוע באו זקני העם אל שמואל הרמתה ?
{ משום שבני שמואל לא שפטו ביושר באו לבקש מלך לישראל ככל הגויים. }
65. מדוע באמת בקשו ישראל מלך ?
{ כי מאסו במלכות ה' }
66. מה השיב שמואל לעם על בקשתם ?
{ הסכים, אך הזהירם את משפטי המלך שהם קשים }
- פרק ט'
67. אלו שבחים מסר לנו הנביא על שאול ועל אביו ?
{ על שאול: בחור וטוב מכל ישראל, גבוה מכל העם. על אביו: גבור חיל }
68. מי חיפש האתונות ושל מי היו ?
{ שאול ואחד הנערים חיפשו האתונות של קיש אביו }
69. מדוע רצה שאול לשוב לביתו ?
{ שלא יתחיל אביו לדאוג להם }
70. מדוע לא רצה שאול בתחילה לעלות לשאול את הרואה ?
{ משום שלא היתה להם כל תְּשׁוּבָה לתת לו מתנה }
71. היכן פגשו הנערות ולאן הן הלכו ?
{ במעלה לעיר. הנערות יצאו מהעיר לשאוב מים }
72. מתי גילה ה' לשמואל על המלכת שאול ?
{ יום לפני ששאול בא אליו }
73. היכן פגש שאול את שמואל בראשונה ?
{ בעיר העיר }
74. מתי שָׁאַל שאול את שמואל על דבר האתונות ?
{ שמואל ענה לו שנאבדו לפני 3 ימים מבלי ששאל כלל }
75. מי אמר למי: "ויאמר... אֲנֹכִי מִקְטָנִי שְׁבָטִי יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפַּחְתִּי הַצֶּעֱרָה... וְלָמָּה דְבַרְתָּ אֵלַי כְּדָבָר הַזֶּה"
{ שאול אל שמואל }
76. כמה היו קרואים לשולחן עם שמואל ?
{ קרואים }
77. איזה מנה קבל שאול בסעודה ?
{ המנה שנשמרה עבורו- השוק ומה שעליו(הֶדָּךְ) }
78. כמה פעמים עלה שאול אל הגג ?
{ פעמיים. פעם אחר הסעודה ופעם למחרת כעלות השחר }
79. מדוע אמר שמואל לשאול לשלח את נערו לפניו ?
{ שיוכל להשמיעו את דבר ה' אליו }
- פרק י'
80. מה עשה שמואל אחר שיצק השמן על שאול ?
{ נשקו ואמר: "הֲלוֹא כִּי מִשְׁחָךְ ה' עַל נְחֻלְתּוֹ לְגִידִי" }
81. מה הם שלוש האותות שנתן שמואל לשאול ?
{ 1. שני אנשים בְּצִלְצַח-ליד קבר רחל, יאמרו לך שהאתונות נמצאו ואביך החל לדאוג לך. 2. באלון תָּבוֹר תפגוש 3 אנשים העולים לבית אל: אחד עם 3 גְּדִיִּים, אחד עם 3 ככרות לחם, ואחד עם נבל יין. 3. בגבעת האלוקים (קרית בעל ככרות הלחם יתן לך 2 ככרות. 3. בגבעת האלוקים (קרית יערים ששם היה הארון שהחזירו הפלישתים) תפגוש חֶבֶל (קבוצת) נביאים מתנבאים עם כלי נגינה, ואף אתה תתנבא. }
82. מה יעידו האותות ? (לשם מה ניתנו האותות)
{ שיוכל לעשות כראות עֵינָיו וְעֵינֵיךָ המלוכה ויצליח- כי ה' עימו }
83. מתי נהפך לשאול "לב אחר" ומתי התחיל להנבא ונהפך ל- "איש אחר" ?
{ לב אחר - כששמואל הפנה שְׁכָמוֹ ללכת. ונבואה קבל אחרי 3 האותות שבאו כדבר שמואל באותו יום }
84. "ויען איש משם, ומי אֲבִיהֶם " אֲבִיהֶם של מי ?
{ אביהם של חֶבֶל הנביאים - שאף הם אינם בני נביאים ובכל זאת זכו לנבואה - וכך גם שאול. }
85. למי ספר שאול על פגישתו עם שמואל ?
{ לדודו של שאול, אך לא סיפר על ענין המלוכה }
86. היכן היה שאול כשעלה שמו למלוכה במצפה, ומי מָצְאוּ ?
{ ה' גילה ששאול נחבה אל הכלים }
87. מי אמר על מי: "מה ישְׁעֵנוּ זֶה וַיִּבְּהוּ וְלֹא הִבִּיאוּ לוֹ מִנְחָה" ?
{ בני בְּלִיעֵל על שאול }
- פרק יא'
88. מה רצה נחש העמוני מאנשי יבש גלעד ?
{ רצה שינקרו עין ימין לכולם בתמורה שלא ילחם עימם- כדי לבזותם }
89. הסבר: "הֲרָף לָנוּ שִׁבְעַת יָמִים..."
{ עזוב אותנו 7 ימים כדי להחליט }
90. מתי צָלְחָה על שאול רוח אלוקים ?
{ כשהבין מדוע בכו העם אחר שקבלו הידיעה של שלוחי אנשי יבש גלעד. }
91. מה העונש הצפוי למי שלא ילך עם שאול ושמואל למלחמה עם עמון ?
{ שינתחו את בקרו כמו הנתחים ששלח שאול בכל גבול ישראל }
92. כמה באו למלחמה ולהיכן נקבצו ?
{ 300,000 מישראל, 30,000 מיהודה, ונקבצו בבזק }
93. כמה זמן עבר משמחו אנשי יבש עד שנושעו ?
{ יום אחד. "ויהי ממחרת וישם שאול את העם שלושה ראשים..." }

שאלות לחזרה בשמואל א'

94. **מכמה כיוונים יצאו על עמון, וכמה זמן נלחמו ?**
 {משלושה ראשים. נלחמו מהאשמורה האחרונה שבלילה ועד "חום היום"}
האם עמון נסו בבהלה גדולה ? הוכח!
95. **האם עמון נסו בבהלה גדולה ? הוכח!**
 {כן. שלא היו אפילו שניים שנסו יחד אלא כל אחד נס למקום אחר}
96. **מדוע לא רצה שמואל להרוג המתנגדים לשאול ?**
 {משום שהיום עשה ה' תשועה בישראל}
97. **היכן חידשו המלוכה ? (בגלגל)**